

Finis lectionis, non finis quaestionis - konferencja jubileuszowa z okazji 70. urodzin profesora Mariana Goryni

Jan Szymkowiak

„*Finis lectionis, non finis quaestionis*" – koniec wykładu nie oznacza końca pytań. Łacińska sentencja przypomina, że zdobycie wiedzy czy zamknięcie pewnego etapu życia nie powinny wygaszać ciekawości świata. Trudno o trafniejsze motto dla wydarzenia, które 29 września 2026 roku odbyło się na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu. Konferencja z okazji 70. urodzin profesora Mariana Goryni była wyrazem uznania dla wybitnego poznańskiego ekonomisty, ale też dowodem, że nauka rozwija się dzięki pytaniom stawianym przez kolejne pokolenia badaczy.

Profesor Marian Gorynia, były rektor poznańskiej uczelni i aktualny prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, od dziesięcioleci kształtuje polskie myślenie o konkurencyjności, biznesie międzynarodowym i strategiach przedsiębiorstw. Jego dorobek obejmuje setki publikacji oraz działalność dydaktyczną, organizacyjną i ekspercką. Równie istotne są więzi naukowe oraz środowisko uczniów i współpracowników skupionych wokół rozwijanej przez niego Poznańskiej Szkoły Konkurencyjności.

Hasło konferencji „Ewolucja postrzegania konkurencyjności" nie było przypadkowe. Inaczej rozumiano ją w okresie transformacji gospodarczej, inaczej podczas przyspieszonej globalizacji, a jeszcze inaczej w świecie kryzysów, napięć geopolitycznych i rewolucji cyfrowej. Dziś obok produktywności i innowacyjności trzeba pytać o odporność gospodarek, jakość instytucji, zrównoważony rozwój i odpowiedzialność za przyszłe pokolenia. Jubileusz stał się więc okazją do rozmowy nie tylko o przeszłości, ale przede wszystkim o przyszłości ekonomii i konkurencyjności.

W wydarzeniu uczestniczyło ponad 200 osób: naukowcy, praktycy gospodarczy, reprezentanci instytucji publicznych, a także uczniowie, współpracownicy i przyjaciele Jubilata. Różnorodność tego grona pokazywała, że dorobek profesora Goryni przekracza granice jednej uczelni i jednej dyscypliny, a rozmowa o współczesnej gospodarce potrzebuje spotkania wielu punktów widzenia.

Program podzielono na trzy części: przedpołudniowe obrady plenarne, popołudniowe sesje równoległe i uroczystą sesję specjalną. Spotkanie rozpoczęło się o godz. 11.00 w auli Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, zaś sesje naukowe odbywały się w budynku D przy ul. Towarowej.

Konferencję otworzyła prof. Barbara Jankowska, rektor UEP. Następnie głos zabrał Jubilat, poświęcając wystąpienie Poznańskiej Szkole Konkurencyjności. ➲

Szkoła naukowa nie sprowadza się bowiem jedynie do wspólnych publikacji i seminariów. Jej siłą jest przekazywanie wartości: rzetelności, dociekliwości i szacunku dla odmiennych poglądów. Tworzą ją także metoda zadawania pytań, dyscyplina argumentacji, otwartość na dyskusję i gotowość do weryfikowania poglądów. Dorobek profesora Goryni stanowi w tym sensie nie tylko zbiór wyników badań, ale również sposób uprawiania ekonomii i pełnienia życiowych obowiązków, przekazywany następnym pokoleniom.

Pierwszy panel, „Prof. Marian Gorynia i badania nad konkurencyjnością – wpływ na gospodarkę i naukę", poprowadzili prof. Barbara Jankowska i prof. Piotr Trąpczyński. W debacie uczestniczyli prof. Grzegorz W. Kołodko, prof. Witold Orłowski, prof. Alojzy Nowak, prof. Grzegorz Mazurek, prof. Bogusława Drelich-Skulska, prof. Sławomir Bukowski, prof. Piotr Wachowiak, dr Grzegorz Kinelski i Wojciech Kruk. Zestawiono perspektywę naukową, skupioną na rozwoju teorii, z praktyczną, pytającą o użyteczność badań dla firm i polityki gospodarczej. Prelegenci skupili się na tym, jak życie i dorobek Jubilata wpływały na nich samych oraz na obszary badawcze i biznesowe, którymi zajmują się na co dzień.

Kolejna rozmowa, poświęcona Poznańskiej Szkole Konkurencyjności, oddała głos uczniom i współpracownikom profesora. Pod kierunkiem prof. Katarzyny Mroczek-Dąbrowskiej i dr Aleksandry Kani swoimi doświadczeniami podzielili się dr hab. Marlena Dzikowska, dr Justyna Adamska, dr Paulina Sypniewska i mgr Jan Szymkowiak. Rozważania dotyczyły warsztatu badawczego, krytycznego myślenia, konsekwencji w dochodzeniu do odpowiedzi i odpowiedzialności za słowo. W takim spojrzeniu miarą sukcesu mistrza staje się przede wszystkim samodzielność uczniów – ich gotowość do rozwijania i adaptacji *modus operandi* na różnych szczeblach życia społeczno-gospodarczego.

Od godz. 14.00 do 15.30 dyskusje toczyły się w dziesięciu równoległych sesjach naukowych. Ich rozpiętość pokazywała, jak szeroko można dziś rozumieć konkurencyjność. Rozmawiano o rozwoju gospodarek narodowych, handlu międzynarodowym, integracji europejskiej i polityce gospodarczej; o innowacjach, cyfryzacji, wiedzy i instytucjach; o strategiach przedsiębiorstw i zrównoważonym rozwoju. Osobne sesje dotyczyły regionów i miast, teorii konkurencji, poszczególnych sektorów oraz sztucznej inteligencji i internacjonalizacji firm.

Program obejmował pytania o konkurencyjność polskiej gospodarki, skuteczność protekcjonizmu, konsekwencje Brexitu i przyszłość integracji europejskiej. Dyskutowano o polityce innowacyjnej, cyfrowym pieniądzu, przyszłym miksie energetycznym i transformacji samorządów. Ważne miejsce zajęły deregulacja, międzynarodowe łańcuchy dostaw oraz sprawozdawczość zrównoważonego rozwoju. Pojawiały się też pytania fundamentalne: jaka jest rola państwa i rynku, jak instytucje wpływają na przewagi ➲

konkurencyjne i czy konkurencję można pogodzić ze współpracą? Wielość tematów nie była rozproszeniem – pokazywała złożoność współczesnej gospodarki.

Szczególnie aktualne były wystąpienia łączące konkurencyjność z odpornością na niepewność i odpowiedzialnością za otoczenie. Firma może osiągać krótkotrwałą przewagę kosztem ludzi, środowiska lub bezpieczeństwa dostaw, lecz trudno uznać taki sukces za trwały. Sztuczna inteligencja otwiera nowe możliwości, a jednocześnie zmusza przedsiębiorstwa do przebudowy kompetencji. Dlatego rozmowa o konkurencyjności stawała się zarazem rozmową o jakości rozwoju. Zdolność łączenia perspektywy przedsiębiorstwa, regionu, kraju i gospodarki światowej to jeden z ważnych rysów dorobku Jubilata.

Sesja specjalna, rozpoczęta o godz. 16.00, miała bardziej osobisty i uroczysty charakter. Poprowadził ją dr Jerzy Kur. Głos zabrali przedstawiciele UEP, międzynarodowej sieci Microeconomics of Competitiveness, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Rady Doskonałości Naukowej i Polskiego Towarzystwa Historii Gospodarczej. W programie znalazł się również krótki film gratulacyjny z Harvardu.

Ważnym momentem było wręczenie Jubilatowi medalu Uniwersytetu Gdańskiego. Nie zabrakło też akcentu mniej oficjalnego: o pasji do biegania opowiedzieli profesorowie Waldemar Budner, Jacek Trębecki oraz Waldemar Rydzak z Klubu Biegacza UEP. Przypomnieli, że biografia akademicka składa się nie tylko z publikacji, stanowisk i wyróżnień.

Uroczystość zyskała również wyjątkową oprawę artystyczną, w której muzyka i poezja stworzyły przestrzeń do refleksji nad przemijaniem, doświadczeniem i pięknem kolejnych etapów życia. Kwintet smyczkowy wykonał „Lato" Antonia Vivaldiego, a Agnieszka Różańska, aktorka Teatru Nowego w Poznaniu, zaprezentowała wiersz „Itaka" Konstandinosa Kawafisa. Utwór ten, przypominający, że wartość podróży tkwi nie tylko w osiągnięciu celu, lecz przede wszystkim w doświadczeniach zdobywanych po drodze, nabrał szczególnego znaczenia w kontekście jubileuszu profesora Mariana Goryni. Artystycznym dopełnieniem uroczystości była przygotowana dla Jubilata niespodzianka – Agnieszka Różańska wcieliła się w postać Marilyn Monroe, nawiązując do jej słynnego wykonania „Happy Birthday".

Jubileusz pozostawił po sobie również ślad w trzech przedsięwzięciach wydawniczych. Największym jest przygotowywana czterotomowa monografia naukowa „Ewolucja postrzegania konkurencyjności" pod

redakcją Mariana Goryni, Piotra Trąpczyńskiego, Katarzyny Mroczek-Dąbrowskiej, Aleksandry Kani i Jana Szymkowiaka. Teksty autorów z krajowych i zagranicznych ośrodków dotyczą konkurencyjności przedsiębiorstw i gospodarek, gospodarki międzynarodowej oraz zarządzania strategicznego. Jej wydanie zapowiedziano na koniec 2026 roku nakładem Wydawnictwa UEP. Cztery tomy mają być nie tylko podsumowaniem dorobku, lecz także kontynuacją tematów rozwijanych przez Jubilata.

Drugą pozycją jest okolicznościowa księga jubileuszowa, przygotowana dla uczestników wydarzenia. Zawiera ona informacje o profesorze Marianie Goryni – jego życiu i dorobku oraz wywiad z Jubilatem. Jej znaczenie wykracza poza dokumentowanie faktów: pozwala zobaczyć uczonego w kontekście budowania więzi, instytucji i drogi prowadzącej do powstania rozpoznawalnej szkoły naukowej.

Trzecim elementem jest księga gratulacyjna, gromadząca życzenia, wspomnienia i refleksje współpracowników, uczniów, partnerów naukowych i przyjaciół profesora. Przygotowane teksty mogły być uzupełniane odręcznymi wpisami i dedykacjami podczas konferencji.

Co pozostaje po takim spotkaniu? Z jednej strony – konkretne pytania o przyszłość globalizacji, granice wzrostu, rolę technologii, instytucji i odporność gospodarek. Z drugiej – przekonanie, że nauka rozwija się najpełniej dzięki dialogowi między pokoleniami, środowiskami i praktyką gospodarczą. Jubileusz uczonego nie musi być wyłącznie podsumowaniem minionych lat. Może stać się punktem wyjścia do kolejnego etapu pracy, w którym dotychczasowy dorobek pobudza nowe poszukiwania.

W podsumowaniu warto przywołać refleksję Zygmunta Kubiaka, który, mówiąc o kanonie kultury europejskiej, wskazywał na dwie cechy: „zwięzłość i blask". Obie można odnieść do poznańskiego jubileuszu. Zwięzłość polegała na tym, że w ciągu jednego dnia, w murach jednej uczelni, spotkało się ponad 200 osób, a wieloletni dorobek naukowy i ludzki znalazł wyraz w kilku godzinach rozmów, wykładów i wspomnień. Blask tworzyli uczestnicy: ludzie o znaczącym dorobku, pełniący ważne funkcje w nauce, gospodarce i życiu publicznym, a zarazem połączeni szacunkiem i sympatią do Jubilata. Właśnie dlatego finałem tego dnia nie była kropka, lecz znak zapytania. *Finis lectionis, non finis quaestionis*. ■

Fot.: UEP

